

Rezolucja 5.7 Wytyczne dla ochrony naziemnych kryjówek ze szczególnym uwzględnieniem kryjówek w budynkach ważnych dla zachowania dziedzictwa kulturowego

Pkt.2.5. Zbiorczy raport o interakcji pomiędzy agencją zajmującą się ochroną środowiska a agencją zajmującą się ochroną dziedzictwa

W Polsce kolonie nietoperzy znajdują się często na strychach starych kościołów. W ramach dostępnych środków unijnych, parafie mają możliwość pozyskanie środków na remont dachów, w celu zachowania tych siedlisk, co jest często połączone z usuwaniem guana i zachowaniem systemu wlotów dla nietoperzy, żeby mogły swobodnie korzystać z kryjówek, jak również z odnowieniem zadrzewień wokół kościołów. Polskie Towarzystwo Przyjaciół Przyrody „pro Natura” z Wrocławia wzięło udział w spotkaniu biskupów, w celu zwrócenia uwagi na ten aspekt występowania nietoperzy. Można więc stwierdzić, że często obecność nietoperzy ratuje zabytki.

Jako przykład kolejnej interakcji może posłużyć obecność i usunięcie guana kolonii nocka dużego w Jaglicach. Obecność guana w kościele była uciążliwa i wyczuwalna zapachowo. Prace wykonało Polskie Towarzystwo Ochrony Przyrody Salamandra, w czasie kiedy nietoperze szukały schronienia w schronach podziemnych, więc obyło się bez ich niepokojenia. Działania te zostały sfinansowane przez Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej.

<http://www.salamandra.org.pl/component/content/article/98-pio/1034-nietoperze-na-strychu-koscioa-w-jaglicach.html?directory=1>

Rezolucja 7.7 Ochrona nietoperzy i zrównoważona gospodarka leśna

Czy narodowe zasady zostały sporządzone na bazie pryncypiów EUROBATS i ulotce poświęconej nietoperzom i lasom ?

Nie

Badania w gospodarce leśnej służące zrównoważonemu rozwojowi z uwzględnieniem nietoperzy

Tak.

http://www.lasy.gov.pl/publikacje/copy_of_gospodarka-lesna/ochrona_lasu/instrukcja-ochrony-lasu
Podręcznik najlepszych praktyk ochrony nietoperzy w lasach

http://www.bestpractice-life.pl/g2/oryginal/2014_08/aedba62c317b977cf4a60fd05a45e47.pdf 1 z 11 podręczników najlepszych praktyk w zakresie ochrony przyrody

<http://tbr.zilp.lasy.gov.pl/apex/f?p=102:2::0NO::> Występowanie nietoperzy w lasach w zależności od wieku struktury przestrzennej i składu gatunkowego drzewostanów

Inne działania podjęta w ramach tej rezolucji

http://www.antonin.poznan.lasy.gov.pl/aktualnosci/-/asset_publisher/1M8a/content/nietoperze-antoninskie-i-ich-wedrowki#.VqjbME_n21w

http://www.zdroje.wroclaw.lasy.gov.pl/zimowisko-nietoperzy-w-zlotej-sztolni-#.Vqjb60_n21w

http://www.elblag.gdansk.lasy.gov.pl/aktualnosci/-/asset_publisher/1M8a/content/stara-lesna-piwnica-nowym-noclegowiskiem-nietoperzy#.VqjcFU_n21w

http://www.czerwony-dwor.bialustok.lasy.gov.pl/aktualnosci/-/asset_publisher/1M8a/content/ile-nietoperzy-miejsci-sien-na-#.VqjcPO_n21w

W dniach 22-23 marca 2016 r., w Rogowie, odbyła się XII konferencja z cyklu "Aktywne Metody Ochrony Przyrody w Zrównoważonym Leśnictwie". Interesująca była szczególnie sesja piąta: rozpoznanie różnorodności gatunkowej nietoperzy leśnych.

W 2016 roku zrealizowano prace badawcze, które w swoim zakresie uwzględniały także badania nad nietoperzami w Puszczy Białowieskiej:

1. Dynamika wybranych gatunków zoocenozy na podstawie długoletnich obserwacji prowadzonych w Puszczy Białowieskiej – część IV monitoring nietoperzy.
2. Ocena stanu różnorodności biologicznej w Puszczy Białowieskiej na podstawie wybranych elementów przyrodniczych i kulturowych – część V inwentaryzacji mopka.

Inne działania podjęte w ramach tej rezolucji – informacje zawarte na następujących stronach internetowych :

<http://www.lasy.gov.pl/informacje/aktualnosci/sypialnia-dla-nietoperzy-jest-juz-gotowa>

<http://www.lasy.gov.pl/informacje/aktualnosci/schrony-w-lesie-dla-nietoperzy>

<http://www.lasy.gov.pl/informacje/aktualnosci/idzie-zima-pora-spac>

<http://www.lasy.gov.pl/informacje/aktualnosci/zabezpieczaja-lesne-studnie>

<http://www.lasy.gov.pl/informacje/aktualnosci/las-noca-tez-jest-intrygujacy>

W dniach 22-23 marca 2016 r. W Rogowie odbyła się XII konferencja z cyklu „Aktywne metody ochrony przyrody w zrównoważonym leśnictwie” współfinansowana przez PDL LP. Tematyka nietoperzy była uwzględniona w sesji piątej: „Rozpoznanie różnorodności gatunkowej nietoperzy leśnych”. Wygłoszono następujące referaty:

„Charakterystyka chiropterofauny lasów Puszczy Napiwodzko–Ramuckiej; skład gatunkowy, struktura wiekowa oraz ptciowa”. Łukasz Karabowicz,

„Struktura gatunkowa nietoperzy w wybranych obszarach chronionych środkowej Polski”, Janusz Hejduk,

„Aktywność żerowiskowa nietoperzy w różnych fazach rozwojowych drzewostanów sosnowych”, Witold Grzywiński, Andrzej Węgiel, Jolanta Węgiel, Mateusz Ciechanowski, Radosław Jaros, Anna Kmieciak, Paweł Kmieciak,

„Oddziaływanie rębni i trzebieży na populacje nietoperzy w lasach”, Andrzej Węgiel, Witold Grzywiński, Jolanta Węgiel,

„Wpływ struktury drzewostanu na aktywność żerowiskową nietoperzy w lasach Beskidów”, Andrzej Węgiel, Witold Grzywiński, Jolanta Węgiel, Mateusz Ciechanowski, Radosław Jaros, Anna Kmiecik, Paweł Kmiecik.

Rezolucja 7.8 Ochrona i zarządzanie istotnymi obszarami żerowania, koloniami i trasami migracyjnymi

Podnoszenie świadomości szczególnie istotnych żerowisk kolonii i tras migracyjnych

Tak.

W ramach ogólnych akcji podnoszących świadomość społeczną, jak również w trakcie ustalania granic obszarów Natura 2000 i ustanawiania planów zarządzania tymi obszarami tzw. nazwą Planów Zadań Ochronnych (PZO). Ustalenie planów poprzedzają spotkania mieszkańców, rolników, naukowców, przedstawicieli administracji, pracowników PGL LP i przedstawicieli organizacji pozarządowych.

Działania, jeżeli tak

W polskim prawie istnieje system zezwoleń na inwestycje, w których uwzględniono wykonanie oceny oddziaływanie na środowisko. Ocena ta obejmuje wszystkie ważne aspekty środowiska, w tym obecność nietoperzy.

Badania i monitoring w celu poprawienia zrozumienie sposobu w jaki nietoperze użytkują krajobraz

Tak

Badania, jeżeli tak

Dzięki środkom WFOŚiGW w Gdańsku, PTOPI Salamanda oraz wolontariusze z kraju i zagranicy zrealizowali projekt „Struktura przestrzenna populacji nocka łydkowłosego (*Myotis dasycneme*) na obszarze Natura 2000 PLH 220026 Sandr Brdy” (woj. pomorskie). Określono trasy przelotów z kryjówek do żerowisk, przelotów wzdłuż liniowych elementów krajobrazu nad jeziorami, kanałami itp. Badano też wykorzystywanie dziupli drzew jako tymczasowego schronienia np. na wypadek deszczu.

W 2014 roku, ze środków Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Białymstoku, zrealizowano projekt pt. „Struktura przestrzenna i żerowiska populacji nocka łydkowłosego (*Myotis dasycneme*) na Suwalszczyźnie (obszar Natura 2000 PLH 200001 „Jeleniewo, woj. podlaskie) i jej praktyczne zastosowanie w czynnej ochronie gatunku. Projekt objął zasięgiem drugą populację rozrodczą tego gatunku w Polsce.

Pod koniec października 2016 roku podpisano umowy o dofinansowanie 6 projektów z działania 2.4.1 *Ochrona przyrody i edukacja ekologiczna Programu Infrastruktura i Środowisko*. Wśród podpisanych projektów jest też projekt: Czynna ochrona nietoperzy i renaturyzacja siedlisk murawowych w

północnej części Łużowej Góry w Kampinoskim Parku Narodowym - beneficjent: Kampinoski Park Narodowy.

Zasady krajowe oparto na publikacji EUROBATS ?

Nie

Pkt. 4 Promowanie świadomości o znaczeniu ochrony nietoperzy

4.1 Międzynarodowe noce nietoperzy. Podać liczbę wydarzeń i ilość uczestników

Wydział Biologii oraz Centrum Nauk Biologiczno-Chemicznych Uniwersytetu Warszawskiego zorganizował 15 stycznia 2016 r. w ramach Nocy Biologów stoisko chiropterologiczne. Prezentowano metody badań nietoperzy i sprzęt specjalistyczny. Uczestnicy mogli się dowiedzieć jak rozpoznawać gatunki polskich nietoperzy, posłuchać głosów echolokacyjnych, wziąć udział w licznych konkursach.

14maja 2016 r., Uniwersytet Zielonogórski we współpracy z Muzeum fortyfikacji i nietoperzy w Pniewie, zorganizowali noc muzeów, której głównym tematem były nietoperze.

10 czerwca 2016 r. Szkoły Salezjańskie w Toruniu zorganizowały nocny nietoperzowy rajd rowerowy.

27 sierpnia 2016zorganizowano w Starej Morawie (Stronie Śląskie) noc nietoperzy.

30 września 2016 r. w Korczynie koło Krosna Centrum Informacji Chiropterologicznej Instytutu Semantyki i Ewolucji Zwierząt PAN zorganizowało VII Międzynarodowe sympozjum „Obiekty sakralne w Ochronie Zwierząt” oraz XIII noc nietoperzy, w której uczestniczyli przedstawiciele RDOP Krosno i nadleśnictwa Kołaczyce.

http://www.krosno.lasy.gov.pl/aktualnosci/-/asset_publisher/1M8a/content/nietoperze-potrzebujaprzyjaciol#.WJwvDUsx_k

4.2Szczegóły dotyczące innej istotnej działalności zasługującej na wymienienie (centra edukacyjne, itp.)

W Świdnicy i w Nietoperku funkcjonują muzea nietoperzy.

18 czerwca 2016 r. otwarto obserwatorium nietoperzy w Starej Morawie, ważnym punkcie na mapie krainy podkowiec, zabezpieczonym (remont dachu) dzięki wsparciu mechanizmu finansowego LIFE - projekt Podkowiec+ (umowa nr LIFE12 NAT/PL/000060).

Nietoperz widnieje w herbie, ozdobnej pieczęci i na fladze gminy Piątnica.

Od lat kontynuowana jest akcja turystyczna “Szlakiem podkowiec” organizowana przez PTPP “pro Natura” obejmująca 10 miejsc występowania podkowiec. Również w roku 2016 podjęto wiele inicjatyw i zorganizowano wiele konkursów, w ramach tego projektu.

Co roku odbywają się Ogólnopolskie Konferencje Chiropterologiczne, w których biorą udział przedstawiciele świata naukowego zajmujący się nietoperzami jak również przedstawiciele

administracji rządowej i samorządowej. Konferencje te są miejscem prezentacji najnowszych badań, osiągnięć i teorii i trendów. Spotkania te stwarzają możliwość dyskusji jak również nawiązania i odświeżania kontaktów. Odkonferencji już 25 takich konferencji. Ostatnia odbyła się w dniach 4-6 listopada 2016 r., w Morsku koło Zawiercia. W konferencji wzięło udział 138 osób z całego kraju jak również z zagranicy (Rumunia, Ukraina, Włochy). Cykl konferencji zapoczątkowało spotkanie w Warszawie, w roku 1987. W tym historycznym spotkaniu uczestniczyły 23 osoby. Zdecydowano wtedy o corocznej organizacji konferencji i prowadzeniu jednolitego monitoringu zimowisk nietoperzy. Średnio, podczas trwania konferencji, wygłasza się 40 referatów.

Powstały 3 czasopisma naukowe publikujące wyłącznie prace chiropterologiczne (Acta Chiropterologica <http://www.bioone.org/loi/acta>, Nietoperze <http://www.nietoperze.pl/nietoperze-czasopismo>

Studia Chiropterologica <http://agro.icm.edu.pl/agro/element/bwmeta1.element.agro-journal-0556854f-2a7c-4739-a4d8-b22294af33fc>) co jest wyjątkowe w skali europejskiej.

11 lutego 2016 r. w Warszawie – Międzyzlesiu dr Maciej Fuszara wygłosił wykład pn „Uszy zamiast oczu – nietoperze i sztuka echolokacji”.

Do 14 lutego 2016 r. można było głosować na nocka dużego w ramach kampanii przyrodniczej, organizowanej przez ARKive a koordynowanej w Polsce przez PTOPT Salamandra.

19-20 marca 2016 r. w Centrum Kultury i Sztuki „Dwór Kossaków” w Gorkach Wielkich, województwo śląskie, odbyła się I Międzynarodowa konferencja przyrodnicza pogranicza polsko-czesko-słowackiego. Ochrona nietoperzy była jednym z tematów tego wydarzenia.

23-31 lipca 2016 OTON przy współpracy Koziennickiego Parku Krajobrazowego zorganizował obóz chiropterologiczny. Podczas obozu prowadzono badania polegające na odłowach i oznaczaniu nietoperzy, nasłuchach detektorowych, analizie późniejszych nagrań, wieszaniu i kontroli skrzynek dla nietoperzy.

30 września 2016 r. w Korczynie koło Krosna Centrum Informacji Chiropterologicznej Instytutu systematyki i Ewolucji Zwierząt PAN zorganizowało VII Międzynarodowe sympozjum „Obiekty Sakralne w Ochronie Zwierząt”

22 listopada 2016 r. odbyła się konferencja upamiętniająca fakt powołania w listopadzie 1991 roku, z inicjatywy Andrzeja Węgla, Sekcji Teriologicznej Koła Leśników AR w Poznaniu (obecnie Uniwersytetu Przyrodniczego). Minęło 25 lat odkąd członkowie Sekcji czynnie uczestniczą w życiu Koła Leśników, wyjeżdżają na liczne obozy naukowe, biorą udział w konferencjach, sesjach Kół Naukowych oraz sympozjach prezentując swoje wyniki badań.

W Centrum Edukacji Przyrodniczej Parku Narodowego „Bory Tucholskie” w Chocińskim Młynie, w stałej ofercie edukacyjnej znajdują się zajęcia pt. „Pokochaj nietoperze”. Podczas trwania zajęć uczniowie poznają biologię życia nietoperzy a także fakty i mity, które ich dotyczą. Zapoznawani są z podstawowymi zagrożeniami oraz sposobami ochrony nietoperzy. W promowaniu świadomości o

znaczeniu ochrony nietoperzy wśród grup edukacyjnych, wykorzystywane są również wiszące tu budki dla nietoperzy (w tym 6 podtynkowych, znajdujących się na budynku Centrum).

Dwa z 5 szt. zimowisk dla nietoperzy, wybudowanych w 2014 w Parku Narodowym Bory Tucholskie, pełnią również funkcje edukacyjne – znajdują się przy nich tablice informacyjne, a w okresie letnim część grup wycieczkowych/edukacyjnych oprowadzanych przez pracowników Parku.

Rezolucja 4.3 Informacje o szkoleniach i podnoszeniu świadomości pracowników leśnych, rolników, budowniczych dróg osób zaangażowanych w ocieplanie budynków itp.

Na Facebooku działa otwarta grupa „Ptaki i nietoperze w budynkach” umożliwiająca wymianę informacji. Ukazał się „Przewodnik do inwentaryzacji oraz ochrony ptaków i nietoperzy związanych z budynkami” (autorzy: Dawid Zyskowski, Dorota Zielińska, wydawca: Federacja Zielonych GAJA, Szczecin 2014). Publikacja została zrealizowana w ramach projektu nr WND-RPZP.04.05.01-32-009/11 pn. „Podnoszenie świadomości ekologicznej w zakresie zagrożeń wynikających z prac remontowo-budowlanych dla stanu populacji synantropijnych gatunków ptaków i nietoperzy oraz ich siedlisk” współfinansowanego przez Unię Europejską z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Zachodniopomorskiego na lata 2007-2013.

Rezolucja 4.11 Uznawanie ważnej roli NGO w ochronie nietoperzy

Pkt.4.4 Szczegóły dotyczące udziału NGO (uczestnictwo w ochronie nietoperzy i najcenniejsze działania, które mają potencjał poprawy współpracy przygranicznej i wzajemnego wsparcia

Wsparcie konkretnych działań i projektów przygotowanych przez NGO następuje na wniosek realizatora projektu i zależy od zawartości merytorycznej proponowanych działań i ich zgodności z priorytetami w ochronie przyrody i spełnienia wymogów formalnych. Poniżej przedstawiamy listę najważniejszych organizacji pozarządowych, które zajmują się ochroną nietoperzy.

Ogólnopolskie Towarzystwo Ochrony Nietoperzy

Centrum Dziedzictwa Przyrody Górnego Śląska

Fundacja Ekologiczna Ziemi Legnickiej „Zielona Akcja”

Polskie Towarzystwo Ochrony Przyrody „Salamandra”

Polskie Towarzystwo Przyjaciół Przyrody „pro Natura”

Stowarzyszenie dla Natury „Wilk”

Stowarzyszenie na rzecz Ochrony Przyrody Stobrowskiego Parku Krajobrazowego „BIOS”

Stowarzyszenie Speleoklub Beskidzki

Towarzystwo Przyrodnicze „Bocian”

5. Dodatkowe działania przedsięwzięte w celu zapewnienia ochrony populacji nietoperzy

Rezolucja 2.2 Spójne metody monitoringu

Pkt.5.1 Wdrożenie wytycznych EUROBATS opublikowanych w publikacji nr 5 dotyczące zapewnienia regularnej wymiany informacji pomiędzy państwami członkowskimi EUROBATS jak również państwami leżącymi w sferze działania porozumienia

Tak.

W 2012 r. Inspekcja Ochrony Środowiska w ramach Biblioteki Monitoringu Środowiska (BMŚ) opublikowała II i III część przewodników metodycznych do monitoringu gatunków roślin, zwierząt i siedlisk przyrodniczych. Są one dostępne m.in. w formie elektronicznej (PDF) na stronie internetowej GIOŚ pod adresem:

<http://siedliska.gios.gov.pl/index.php/przewodniki-metodyczne>

Przed wydaniem ww. przewodników, opisane w nich metodyki, zostały przetestowane w trakcie prac monitoringowych wykonanych w latach 2009-2011 w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska (PMS) – programu „Monitoring gatunków i siedlisk przyrodniczych ze szczególnym uwzględnieniem specjalnych obszarów ochrony siedlisk Natura 2000 – faza trzecia” realizowanego na zlecenie Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska (GIOŚ), jak również innych, wcześniejszych prac badawczych i inwentaryzacyjnych. Część dotycząca nietoperzy opisana jest w tomie pt. „Monitoring gatunków zwierząt. Przewodnik metodyczny. Część trzecia”. Obejmuje ona m.in. instrukcję do monitoringu nietoperzy w schronieniach zimowych oraz szczegółowy opis metodyk monitoringu (schronienia letnie i zimowe) dla poszczególnych 5 gatunków nietoperzy: mopka, nocka: Bechsteina, łydkowłosego i orzęsionego oraz podkowca małego. Metodyki monitoringu, w tym waloryzacje parametrów, są dostosowane do wymagań raportowych z wdrażania Dyrektywy Siedliskowej w zakresie dotyczącym stanu ochrony gatunku, a obowiązujących kraje członkowskie Unii Europejskiej, oparte są o uwarunkowania biologiczne i ekologiczne danego gatunku. Należy przy tym zaznaczyć, że jest to pierwsza propozycja zestandaryzowanego monitoringu, w tym sposobów oceny stanu ochrony gatunków, które w miarę pozyskiwania szerszej wiedzy o ich biologii i ekologii mogą być w przyszłości zmodyfikowane.

Ponadto, w 2 numerach Biuletynu Monitoringu Przyrody: Nr 7. 2010/1 i Nr 10. 2012/12, wydawanego przez Inspekcję Ochrony Środowiska w ramach Biblioteki Monitoringu Środowiska, zostały przedstawione syntetyczne informacje o wynikach monitoringu prowadzonego w latach 2009-2011, w tym - gatunków nietoperzy.

W roku 2013 na zlecenie Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska zostały przygotowane projekty raportu dla Komisji Europejskiej z wdrażania Dyrektywy Siedliskowej w latach 2008-2012, w tym w zakresie znajdujących się w Polsce i na liście załączników Dyrektywy, gatunków nietoperzy.

Rezolucja 5.4 Monitoring nietoperzy w całej Europie

Pkt. 5.11 Zaangażowanie w proces długookresowego nadzoru nad pozyskiwaniem danych dotyczących trendów

Nie

Podnoszenie świadomości odnośnie ważności schronień podziemnych

Tak.

W całej Polsce stopniowo postępuje zanikanie z krajobrazu drobnych zimowisk nietoperzy – przydomowych ziemianek, piwniczek, lodowni itp. Choć takie obiekty gromadzą niewielkie ilości nietoperzy, to w skali lokalnej mają ogromne znaczenie dla ich ochrony. Przykładowym działaniem zapobiegającym takim trendom jest zbudowanie na terenie Parku Narodowego „Bory Tucholskie” pięciu kompleksów hibernacyjnych dla nietoperzy. Są to budowle o rozmiarach 2,5x4,5m przykryte nasypem ziemnym. Każdy obiekt jest wyposażony w instalacje zapewniające odpowiednią temperaturę, wilgotność i odpowiednią liczbę mikroukryć w ścianach i w stropie.

Współpraca i wymiana informacji z innymi krajami członkowskimi i krajami ze strefy objętej porozumieniem jak również nadzór nad monitoringiem

Tak.

Wyniki monitoringu są publikowane i dostępne opinii publicznej, przesyłane do Europejskiej Agencji Środowiska, jak również do Komisji Europejskiej. Wyniki monitoringu nietoperzy prowadzonego na zlecenie Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska są publikowane na stronie GIOŚ <http://siedliska.gios.gov.pl/>, a w syntetycznej formie w Biuletynie Monitoringu Przyrody, publikowanym też są stronie GIOŚ

5.14 Monitoring nietoperzy zgodnie z publikacją EUROBATS nr 5

Tak

5.15 Budowanie potencjału chiropterologów i wsparcie a także nadzór nad projektami dotyczącymi nietoperzy

Istnieje

Rezolucja 6.6 Wytyczne dotyczące prewencji wykrywania kontroli śmiertelnych chorób grzybiczych nietoperzy

Pkt. 5.17 Nadzór nad występowaniem chorób grzybiczych

Tak. Zarodniki grzyba *Pseudogymnoascus* po raz pierwszy zostały odkryte w styczniu 2016, na obszarze Natura 2000 „Nietoperek”, gdzie około 36 000 nietoperzy reprezentujących 9 gatunków zimowało. Dalsze badania są prowadzone żeby ocenić potencjalne zagrożenie powodowane przez ten gatunek grzyba dla nietoperzy zimujących w „Nietoperku”. Badania są prowadzone przez mykologów i chiropterologów Instytutu Biologii Wrocławskiego Uniwersytetu Przyrodniczego (Wrocław, Polska) (T.Kokurewicz, W.Pusz, K.Matkowski i R.Ogórek) Uniwersytet Masaryka (Brno, Czechy) (J.Pikula i J.Zukal).

Rezolucja 6.13 Nietoperze jako indykatory bioróżnorodności

Pkt. 5.19 Czy kraj wspiera rozwój krajowych, regionalnych i pan-Europejskich wskaźników bioróżnorodności dla właściwych przypadkach używając przy tym danych o nietoperzach?

Nie

Pkt.5.20 Czy dane o nietoperzach są włączone do krajowych wielo-gatunkowych wskaźników

Nie

Pkt.5.22 Platforma współpracy umożliwiająca wymianę danych

Istnieje. Główny Inspektorat Ochrony Środowiska publikuje rezultaty monitoringu na swoich stronach internetowych.

Rezolucja 7.5. Populacje nietoperzy a farmy wiatrowe

Pkt.5.2 Podnoszenie świadomości na temat wpływu turbin na nietoperze i istnienie siedlisk i obszarów, na których instalowanie i użytkowanie turbin nie jest zrównoważone

Tak.

Tematy te są dyskutowane podczas seminariów, spotkań, konferencji. Nie ma osobnej kampanii informacyjnej dedykowanej temu tematowi.

Pkt.5.3 Przedinwestycyjna ocena wpływu inwestycji na nietoperze dokonywana przez doświadczonych ekspertów ds. nietoperzy

Tak.

W polskim prawie istnieje system zezwoleń na inwestycje, w których uwzględnione wykonanie oceny oddziaływanie na środowisko. Ocena ta obejmuje wszystkie ważne aspekty środowiska na które realizowana inwestycja mogłaby mieć wpływ. Dotyczy to również nietoperzy.

Pkt.5.4 Krajowe zasady są sporządzone na podstawie publikacji EUROBATS nr 6

Tak. http://www.gdos.gov.pl/files/OOS_zal/Wytyczne-w-zakresie-prognozowania-oddziaływan-na-srodowisko-farm-wiatrowych.pdf.

Od 1 stycznia 2017 weszły w życie przepisy ustawy o dostępie do informacji o środowisku, precyzujące wymagania w stosunku do osób sporządzających raporty oddziaływania na środowisko, a więc także na nietoperze. Raporty takie może sporządzać osoba, która ukończyła studia w zakresie nauk przyrodniczych (a także rolniczych, leśnych weterynaryjnych, biotechnologii, górnictwa, geologii, inżynierii środowiska), pracowała co najmniej 5 lat przy raportach o oddziaływaniu na środowisko, bądź sporządziła co najmniej 5 takich raportów.

Czy wytyczne krajowe są wdrożone w życie

Nie

Pkt.5.5 Badania naukowe nad złagodzeniem śmiertelności nietoperzy będącej efektem istnienia turbin wiatrowych

Śmiertelność nietoperzy na farmach wiatrowych w Polsce Tomasz Gottfried Polskie Towarzystwo Przyjaciół Przyrody "pro Natura", Iwona Gottfried Uniwersytet Wrocławski Zakład Ekologii Behawioralnej.

Pkt.5.6 Dodatkowe informacje dotyczące nietoperzy i turbin wiatrowych

Ukazała się publikacja dotycząca śmiertelności nietoperzy na farmach wiatrowych w Polsce, która nie była wykazywana we wcześniejszych sprawozdaniach.

Pkt.5.7 Powykonawcza ocena oddziaływania na środowisko dokonywana przez doświadczonych ekspertów ds. nietoperzy

Tak. Wpływ planowanej inwestycji na środowisko, w tym na nietoperze, zapewnia procedura uzyskiwania zezwolenia, poprzedzona oceną oddziaływania na środowisko.

Od 1 stycznia 2017 weszły w życie przepisy ustawy o dostępie do informacji o środowisku, precyzujące wymagania w stosunku do osób sporządzających raporty oddziaływania na środowisko, a więc także na nietoperze. Raporty takie może sporządzać osoba, która ukończyła studia w zakresie nauk przyrodniczych (a także rolniczych, leśnych weterynaryjnych, biotechnologii, górnictwa, geologii, inżynierii środowiska), pracowała co najmniej 5 lat przy raportach o oddziaływaniu na środowisko, bądź sporządziła co najmniej 5 takich raportów.

Pkt.5.8 Czy dane z raportów dotyczących farm wiatrowych i nietoperzy są powszechnie dostępne

Nie

Pkt.5.9 Sposoby redukcji oddziaływania turbin na nietoperze : zmniejszenie szybkości obrotu śmigieł, czasowe wyłączenie turbin inne

Tak

Rezygnacja z działania poszczególnych stacji, I turbin, zmian lokalizacji stacji, wyłączenie wiatraków w określonych terminach, zmniejszenie szybkości obrotu śmigieł.

Rezolucja 7.9 Wpływ dróg i innej infrastruktury transportowej na nietoperze

Pkt.5.23 Czy nietoperze są brane pod uwagę w procesie planowania, konstrukcji i użytkowania dróg i innej infrastruktury transportowej

Tak, ramach sporządzania oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko.

Pkt.5.24 Czy przedinwestycyjna ocena wpływu inwestycji na nietoperze jest obowiązkowa?

Tak

Pkt.5.25 Powykonawcza ocena oddziaływania na środowisko?

Wykonywana na żądanie

Pkt.5.26 Czy dane z raportów dotyczących dróg i nietoperzy są powszechnie dostępne

Nie

Pkt.5.27 Badanie nad wpływem nowych i istniejących dróg i innej infrastruktury transportowej na nietoperze

Tak. Badania takie prowadził dr. Grzegorz Lesiński ze Szkoły Głównej Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie (glesinski@wp.pl). Obecnie zagadnieniami tymi zajmuje się tym dr. Jan Cichocki z Uniwersytetu Zielonogórski (j.cichocki@wnb.uz.zgora.pl).

Badanie i publikację pn. Funkcjonalność bramowych przejść dla nietoperzy, wybudowanych na trasie S-3 wykonali pracownicy Uniwersytetu Przyrodniczego w Poznaniu : Jan Andrzej Czerniak, Antoni T. Miler, Sylwester Grajewski, Bernard Okoński Marcin Podkówka

Pkt.5.28 Czy istnieją narodowe zasady w tej kwestii zgodne z publikacją EUROBATS?

Nie

Rezolucja 7.10 pkt.Ośrodki ratowania i rehabilitacji nietoperzy

5.29Efektywność systemu pomocy i rehabilitacji zwierząt w kraju

Tak

5.30 Przykłady współpracy pomiędzy rehabilitantami a naukowcami

Istnieje. Pomorski Ośrodek Rehabilitacji Dzikich Ptaków i Drobnych Ssaków "Ostoja" współpracuje z dr Mateuszem Ciechanowskim – Pracownikiem Uniwersytetu Gdańskiego. Dr Ciechanowski to wysokiej klasy specjalista w dziedzinie chiropterologii, członek Polskiego Towarzystwa Ochrony Przyrody „Salamandra”. Udziela ośrodkowi wsparcia w sprawach dotyczących nietoperzy.

5.31 Przekazywanie danych z ośrodków rehabilitacji do bazy krajowej

Tak. Istnieje baza danych ośrodków rehabilitacji zwierząt .Ośrodki te świadczą pomoc różnym zwierzętom, nie tylko nietoperzom. Każdy z takich ośrodków jest zobowiązany do sporządzenia rocznego sprawozdania ze swojej działalności. Zbiorcze zestawienie sprawozdań przedstawiane jest ministrowi środowiska do wiadomości i akceptacji.Zbiorcze sprawozdanie nie jest publikowane.

Rezolucja 7.11 Nietoperze i ocieplanie budynków

5.32 Czy są konflikty pomiędzy ocieplaniem budynków a ochroną nietoperzy ?

Tak.

Inwestor planujący termomodernizację nie ma obowiązku zlecenia ekspertyzy chiropterologicznej w zakresie zasiedlenia budynku przez nietoperze, w związku z czym siedliska rozrodcze mogą być niszczone, bez kompensacji, nawet w sezonie rozrodczym. Prawidłowa ochrona siedlisk rozrodczych nietoperzy w budynkach (termomodernizacja poprzedzona ekspertyzą, wykonywanie prac w okresie nieobecności nietoperzy, wykonanie kompensacji utraconych kryjówek) ma miejsce w przypadku stanowiska znanego lokalnym chiropterologom lub też w przypadku interwencji mieszkańców w trakcie prac dociepleniowych. Opisywany wyżej problem dotyczy nie tylko bloków „z wielkiej płyty” ale również domków jednorodzinnych i obiektów letniskowych.

Są też przykłady udanego przesiedlenia nietoperzy przed planowanymi pracami ocieplającymi, czego przykładem jest instalacja 30 betonowych schronień na dachu bloku mieszkalnego w Swarzędzu, jako rekompensata za zniszczenie podczas ocieplania budynku kolonii borowca wielkiego, w szczelinie bloku. Kontrola powykonawcza wykazała, że borowce zasiedliły nowe schronienia.

5.34 Czy ochrona nietoperzy jest ujęta w ocenie oddziaływania na środowisko przedsięwzięcia?

Tak

Inne działania w ramach rezolucji 7.11

Opracowano Przewodnik do inwentaryzacji oraz ochrony ptaków i nietoperzy związanych z budynkami.

Rezolucja 2.4 Programy transgraniczne: propozycje siedlisk

Pkt. 6.2 Krajowe badania w podziemnych siedliskach jakie zostały podjęte od ostatniego raportu

W styczniu 2016 r., podobnie jak w latach ubiegłych, przeprowadzono liczenie nietoperzy w rezerwacie "Nietoperek" - jednym z największych w Europie schronieniu zimowym nietoperzy. W badaniach wzięli udział chiropterolodzy z Polski (31 osób), Wielkiej Brytanii (11 osób), Holandii (9 osób), Niemiec (8 osób), Belgii (5 osób), Szwecji (2 osoby) i Malty (1 osoba).

Jak co roku, w całym kraju odbywały się liczenia nietoperzy w schroniskach zimowych.

Pkt.6.3 Krajowe badania nietoperzy w lasach

Nie

Rezolucja 5.2 Wścieklizna nietoperzy w Europie

Pkt.6.5 Krajowy nadzór nad wścieklizną

Tak Badania nietoperzy w kierunku wścieklizny wykonywane są jedynie w przypadku podejrzenia przedmiotowej choroby u danego osobnika. W takim przypadku powiatowy lekarz weterynarii przekazuje nietoperza do Zakładu Higieny Weterynaryjnej w celu przeprowadzenia badań laboratoryjnych. W ostatnich latach wściekliznę u nietoperzy w Polsce stwierdzano w ogólnej liczbie kilku przypadków rocznie. Zgodnie z ustawą z dnia 11 marca 2004 r o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczania chorób zakaźnych zwierząt (Dz. U. z 2014 r. poz. 1539, z późn. zm.) wścieklizna należy do chorób zakaźnych podlegających obowiązkowi zwalczania na terytorium Polski (załącznik 2 do ustawy). Jest jedyną chorobą występującą u nietoperzy, która podlega w Polsce takiemu

obowiązkowi. Zgodnie z przedmiotową ustawą jedynie psy powyżej 3 miesiąca życia na obszarze całego kraju oraz lisy wolno żyjące na obszarach określonych przez ministra właściwego ds. rolnictwa, podlegają obowiązkowemu szczepieniu przeciwko wściekliźnie.

Pkt.6.6 Czy szczepionka przeciw wściekliźnie jest obowiązkowa

Nie

Pkt.6.7 Szczegóły dotyczące przekazywania informacji do WHO

Za raportowanie danych do WHO dotyczących liczby przebadanych zwierząt w kierunku wścieklizny oraz liczby przypadków wścieklizny odpowiada Główny Lekarz Weterynarii.
<https://www.wetgiw.gov.pl/>

Rezolucja 6.5 Zasady etyczne dotyczące przeprowadzani badań, prac terenowych i przyjętych praktyk

Pkt.6.9 Krajowy kodeks etyczny

Istnieje. Zasady postępowania z nietoperzami zostały przetłumaczone i opublikowane na stronach Ministerstwa Środowiska. Ponadto, w zezwoleniach wydawanych przez organy ochrony przyrody określa się szczegółowe warunki, które należy spełnić podczas realizacji poszczególnych czynności. Zezwolenia uwzględniają kwestie związane z dobrostanem zwierząt i zasadami etycznymi.

Pkt. 6.10 Inne działania przeprowadzane w ramach tej rezolucji

Zasady etyczne są również publikowane i propagowane przez Ogólnopolskie Towarzystwo Ochrony Nietoperzy.

Rezolucja 6.8 Monitoring dziennych i sezonowych wędrówek nietoperzy

Pkt.6.12 Inne działania podjęte w ramach tej rezolucji

Nie prowadzi się badań poświęconych wyłącznie temu zagadnieniu. Informacje na temat dziennych i sezonowych wędrówek nietoperzy zdobywane są w czasie realizacji innych projektów badawczych.

Rezolucja 4.5 Zasady postępowania z drewnem (w świetle używania środków konserwacji drewna szkodliwych dla nietoperzy)

Pkt. 7.2 Podnoszenie świadomości odnośnie użycia takich produktów

Tak. W 2014 r. zlecono wykonanie opracowania pt.: „Określenie wpływu na nietoperze chemicznych środków ochrony drewna stosowanych w Polsce.” (Wykonawca: firma Bioexperts, autorzy: dr Alek Rachwald, mgr Aneta Zapart, dr Tomasz Kokurewicz). Opracowanie jest dostępne na stronie internetowej Generalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska (adres poniżej) i jest wykorzystywane przez instytucje, które zajmują się konserwacją drewna w budynkach historycznych.

Pkt.7.3 Legislacja dotycząca produktów które mają szkodliwy wpływ na nietoperze

Nie istnieje

Rezolucja 6.15 Wpływ na populację nietoperzy spowodowanych użyciem środków przeciw pasożytom stosowanym w hodowli zwierząt gospodarczych

Pkt.7.4 Efektywne nie chemiczne metody kontrolowani zapasożycenia pogłowa lub użycie możliwie mało toksycznych produktów dla pozostałych gatunków zwierząt

Nie

Pkt.7.5 Badania na użyciem preparatów przeciw pasożytniczych

Nie

Pkt.7.6 Rekomendacje do załącznika I Porozumienia są zaakceptowane

Nie